

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund
Årgang 68 . Nr. 5

Maj
1983

Chr. Dalsgaard: Agneta Blom (1852).

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Chr. Tom Petersen

Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

MAJ 1983

68. ÅRGANG

NUMMER 5

Kunstmuseet i Sorø

- en 40 års jubilær den 27. maj 1983 Af. museumsinspektør Marianne Saabye.

Få arbejder vel så bevidst med tidsdimensioner som museerne, og et 40 års jubilæum syner ikke af så meget, når man på den ene side står med et krucifiks fra 1100-tallet og på den anden side med ansvaret for, at alle de sarte og skrøbelige ting, et museum nu rummer, forsvarligt bevares for eftertiden – dette uendelige begreb ...

Åremålet bliver mere håndgribeligt, når man ser, hvad det er lykkedes at opbygge og samle i de 40 år, der er gået, siden Kunstmuseet den 29. maj 1943 for første gang kunne åbne dørene for publikum. I dag tæller samlingen ca. 700 kunstværker.

Med stor sikkerhed og kvalitetssans er museet blevet stykket sammen under dr. phil. V. Thorlacius-Ussings mangeårige ledelse til en helhed, der giver et ganske bredt billede af den danske kunst fra 1700-tallet til i dag, og desuden rummer den enestående fine samling af middelalderlige træskulpturer fra Sorø-egnens kirker.

Man kan under sig over, hvorledes det overhovedet har været muligt at skabe et museum, når man ved, hvor spinkelt et økonomisk grundlag der har været i årenes løb. Men ser man nærmere på de mange små skilte under de enkelte kunstværker, forstår man, at dets eksistens i højeste grad skyldes velvilje fra private personer og institutioner. 85 pct. af denne samling er faktisk gaver eller deponeringer. Den væsentligste støtte har man fra starten fået fra Sorø Akademi – og fra Ny Carlsbergfondet og Sorø Kunstmuseums Venner, der gennem årene har skaffet så mange betydelige nyerhvervelser til samlingen. Hertil kommer den lange række af kunstnere og private gaveydere, der også tæller mange gamle soranere, som idealistisk har skænket

kunstværker til museet eller på anden måde ydet tilskud. Man må sige, at den entusiasme, der lå til grund for Soransk Samfunds dannelse af en museumsforening i 1938, har været utrolig livskraftig og har fungeret som den stærke ryggrad i museets eksistens tæt op til i dag. Såvel Sorø kommune som amtet har fra starten støttet museet, senere også staten, og fra slutningen af 1970'erne har offentligheden med tilskuddenes størrelse for alvor markeret sit ansvar for institutionens drift.

Dette skal dog ikke forlede nogen til at tro, at den hellige grav hermed er vel forvaret. Desværre så langt fra. Jeg tror, at de problemer, man i dag står overfor, er mindst lige så store som dem, man kæmpede med, da det i sin tid besluttedes at lave et kunstmuseum. Tingene har udviklet sig meget i de forløbne 40 år. Det er i dag ikke tilstrækkeligt at have en god kunstsamling, som holdes åben søndag eftermiddag i sommertiden. Der stilles forventninger til aktiviteter – udstillinger, foredrag og omvisninger, formidling for skolebørn og m. a. Samtidig med dette er kravene til konservering, opmagasinering, klima- og belysningsforhold og hele den museale behandling af en samling vokset. Det kræver arbejdskraft. Museet lider meget hårdt under pladsmangel, samtidig med at en mængde vedligeholdelsesmæssige problemer trænger sig på. Alt sammen handler det om penge.

Takket være den relativt store stigning i de offentlige tilskud til museet i de senere år, har man kunnet tage hul på nogle af disse ting, bl. a. har udstillingsaktiviteterne Karl Bovin (1980), Knud Raaschou-Nielsen (1981), Leif Madsen (1982) og de mange faste sommeromvisninger været en succes. Der har også med held været lavet arrangementer for skole-

børn, og Sorø Kunstmuseums Venner holder velbesøgte foredragsaftener for medlemmerne. Publikumstallet er mere end fordoblet i de senere år, og det er dejligt at mærke den stigende interesse for museet. Det lønner sig virkelig at gøre noget. Men de aktuelle nedskæringer virker bremsende, og man må blankt erkende, at med den nuværende økonomi vil det tage ca. 15 år at arbejde sig op til det niveau, som et gennemsnits-kunstmuseum bør have – dette indbefatter, om det lykkes, store ekstraordinære tilskud til løsning af særlige problemer, som det offentlige i øjeblikket ikke kan påtage sig. Der er i dag i allerhøjeste grad brug for al den støtte, der kan findes hos fonds og private.

Da Kunstmuseet i sin tid oprettedes, var hovedformålet i virkeligheden at give de mange elever, der fandtes i skolebyen Sorø en mulighed for at stifte bekendtskab med billedkunsten, og mange har i årenes løb her fået den første introduktion til Guldalderens mestre, til Skagensmalerne, Fynboerne og moderne danske kunstnere. Tilfældet vil, at museet stadig er det eneste statsanerkendte kunstmuseum i det vestlige Sjælland, og det er derfor naturligt i dag at betragte det som Vestsjællands Amts Kunstmuseum.

Hvad samlingernes art omfang og kvalitet angås, volder dette ingen problemer, men det er museets største jubilæumsønske, at man i de kommende år med drift og aktiviteter på tilsvarende måde kan komme til at leve op til de forpligtelser, der følger med, så et stort publikum vil kunne øse af billedkunstens mange glæder, hente oplevelser og stof til eftertanke. Materialet er her i alt fald i kraft af den rige og dejlige samling

Om end fremtiden ikke tegner sig alt for lys for jubilaren, må man dog med glæde konstatere, at det var et sejlivet barn, der for 40 år siden blev sat i verden, og det har bestemt vokset sig meget smukt.

Alle, der har bidraget til dette, må takkes varmt. *Marianne Saabye, museumsinspektør.*

Bliv medlem af

Sorø Kunstmuseums venner

Foreningens formål er at støtte museets kunstindkøb og at arrangere foredrag, omvisninger m. v. for medlemmerne.
Årskontingent 50 kr.

Stuegangen på Sorø Akademi (1875). Malt af Chresten Dalsgaard.

Sorø Kunstmuseums venner

29. maj 1943 åbnedes Kunstmuseet i Sorø i Priorgade 3. Det havde sit udspring i en udstilling af soransk kunst foranstaltet af »Soransk Samfund« i anledning af Akademiets 350 års jubilæum i 1936. Udstillingen havde vakt stor interesse, og der opstod et ønske om at skabe en permanent samling i Sorø.

Fremstående medlemmer af »Soransk Samfund« med dir. Alfred V. Rasmusen, dommer John Knox, direktør V. Thorlacius-Ussing og direktør cand. jur. Svend Clausen i spidsen tog initiativet til ideens virkeliggørelse.

25. maj 1938 stiftedes »Soransk Samfunds Museumsvenner«, i forbindelse med Akademiet fandtes allerede en vis kunstsamling. Foreningens formål var »at supplere kunstsamlingen i Sorø ved indkøb af arbejder af kunstnere fra tiden før 1900«. Foreningens hjemsted var København. Det er mærkeligt og oplyftende at tænke på, at disse mænd, hvis tilknytning til Sorø var Akademiet, så entusiastisk og ihærdigt gik i gang med at skabe en kunstsamling i Sorø.

Foreningens »autoriserede forhandlingsprotol« foreligger. Det er såmænd den, vi stadig skriver i, men den er knap på oplysninger. Kontingentet var 10 kr. – ganske stort i sammenligning med vore dages 50 kr. Af regnskabet fremgår, at foreningen i 1939 havde 24 medlemmer. De første indkøb synes at have været tegning af Marstrand, 102 kr. 38 øre – maleri af Johannes Larsen 354,38 og et Constantin Hansen portræt af Dalsgaard, 700 kr. gjort i 1940.

Man ville gerne købe billeder med tilknytning til Sorø, men med en Thorlacius-Ussing i bestyrelsen faldt man ikke for fristelsen til at skabe en samling om en slags midtsjællandsk kunstretning.

Før et udstillingslokale fandtes i Sorø, opbevarede foreningens værker dels på Statens Museum for Kunst, dels på Glyptoteket. 10. februar forsikredes kunstværkerne mod brand og krigsfare for 20.000 kr., halvdelen hvert sted.

I det lange løb kunne selv en nok så entusiastisk kreds af gamle soranere ikke være bærende for et museum. Fra 1965 blev det da også byen og amtet, der kom til at stå for museet med Akademiet og kredsen af gamle elever som støttende baggrund. Og året efter blev museet statsanerkendt.

Allerede i 1950 skiftede museumsvennerne navn til »Sorø Kunstmuseums Venner«. Man ville præcisere, at ikke bare gamle soranere kunne være med. I medlemsprotokollen afspejles dette skifte af medlemmernes geografiske tilknytning.

I foreningen har der været tradition for, at en kunstner havde sæde i bestyrelsen, 1941 supplerede bestyrelsen sig med maleren Siegfried Neuhaus, der efterfulgtes af Knud Raaschou-Nielsen. I øjeblikket er billedhuggeren Erik Varming med i bestyrelsen.

Foreningens formål er stadig det samme:

indkøb af kunst for indkomne midler, men dog ikke kun fra før 1900. Foreningen har dog, selv om det ikke står nogen steder, også et andet og ikke mindre vigtigt formål – at skabe interesse om museet og dets samlinger. Museet er i dag Vestsjællands Amts Kunstmuseum. Vi vil gerne udvide interesse-sfæren til hele amtet. Det er vigtigt med et kunstmuseum for området.

Efter at museet i 1979 ansatte mag.art. Marianne Saabye som museumsinspektør, er foreningen blevet mere udadvendt. Hvert år laves der arrangementer forbeholdt foreningens medlemmer.

Foreningen er i dag større end nogen sinde, den har 154 medlemmer, men vi vil gerne være flere. Ikke mindst ser vi stadig gerne »gammelsoranerne« repræsenteret. Museet har mange billeder med tilknytning til deres gamle skole.

Og det var gamle soraneres initiativ, der i dag er årsagen til, at vi har et kunstmuseum i Sorø.

K. B. Andersen,
fmd. Sorø Kunstmuseums Venner.

En jubilæumsønskeseddel

En af de ting, som det har været vanskeligt at skaffe midler til på Kunstmuseets beskedne budget, er anskaffelse af bøger til håndbiblioteket. – Den kunsthistoriske faglitteratur er jo et uundværligt redskab for arbejdet med samlingen.

På et bestyrelsesmøde foreslog dir. Svend Clausen, at man da kunne prøve at appellere til tidligere soranere i anledning af jubilæet. Måske havde nogen kunsthistoriske bøger stående i reolen, som de kunne tænkes at ville skænke til museet i anledning af jubilæet.

Da museets bibliotek er yderst beskedent, er ønskerne særdeles omfattende. Det gælder ikke mindst *monografier over danske kunstnere*, bl. a. de mange, der i årenes løb er kommet i serien »Kunst i Danmark«, men også de ældre betydelige værker af bl. a. Emil Hannover og Karl Madsen om guldalderens kunstnere f. eks. J. Th. Lundbye, C. W. Eckersberg, Constantin Hansen m. fl.

Der savnes også så væsentlig en ting som Kunstmuseets Aarskrift fra 1914-74 og det nyere Kunsttidsskrift CRAS.

Også oversigtsværker som Politikens relativt nye Dansk Kunsthistorie savnes – og Sorø-bogen.

Skulle nogen finde mulighed for at hjælpe museet, kan henvendelse rettes til museet, tlf. 03 - 63 22 29 eller til Palle Taarnhøj, som vil kunne overrække meget kærkomne gaver på jubilæumsdagen den 27. maj.

Marianne Saabye.

Glimt af livet bag isblinken Af Peter Waagstein (S 30).

Foredrag ved februarfrokosten.

Apropos Åge P. Jensens artikel i Soranerbladet, hvor han harcellerer over os gamle, så plejede min latinlærer i Sorø at tale om »senex loquax« og citere Ciceros ord: »Senectus est natura loquacior« som udlagt for ikke »lumregrækere« betyder, at alderdommen af naturen er temmelig (eller for) snaksom.

Trods sådanne advarsler har jeg vovet mig frem for dette ærværdige frokost-symposium med nogle glimt af livet i det gamle Grønland.

Først i året 1953 blev kolonistatus for Grønland ophævet efter afstemning i FN, så jeg kom til at opleve en brydningstid, som så mesterligt er skildret i filmen: »Hvor bjergene sejler«, og hvor jeg oplevede min første og eneste optræden som filmskuespiller.

Når man sydfra kommer sejlene ind i Discobugten, kan man se byen tone frem bag en vældig isfjeldsbanke, der skyder ud fra verdens mest produktive isbræ.

Det grønlandske navn for den by, hvor jeg fik mit lægevirke i årene 1948-57, er Ilulissat og betyder stedet ved isbræen.

Årene på Grønland inspirerede mig til at fuske lidt indenfor litteraturen og begå en lille bog med titlen: »Ilullissane Nanorsak«, som trods sin malabariske titel mirable dictu hurtigt blev udsolgt, så den i dag kun kan erhverves antikvarisk.

Retfærdigvis må dog indskydes, at bogmarkedet den gang ikke var så oversvømmet med bøger om Grønland som i dag.

Helt ved siden af har bogen nok ikke været, thi et sammendrag blev fundet værdigt til at blive optaget i det schweiziske lægetidskrift »Ciba Symposium« og oversat til alle verdenssprog.

Nogle år senere modtog jeg en anmodning fra Japan om tilladelse til en japansk oversættelse af artiklen.

Lektor, dr. phil. Henry Ussings dansktimer har nok ikke været helt spildt på mig!

Farvandene var dårlig færdig-minestrøgne, før det gode DFDS-skib »Århus« satte kurs nordpå til Færøerne i det Herrens år 1945. Ombord befandt sig mange af de færinger, der under uddannelse i Danmark havde været afskåret fra forældre og søskende i 5 lange krigsår. Gensynsglæden var overvældende, og modtagelsen på kajen i Thorshavn var festlig med hornmusik og folketalere, og i folkemængden på kajen stod forventningsfulde forældre og spejdede efter en søn eller datter ved skibets ræling.

Noget, der straks faldt en i øjnene ved ankomsten, var de velforsynede butikker.

Nok havde englænderne taget øerne under deres beskyttelse, men de havde ikke været karrige med tildeling af varer trods mangler i hjemlandet. Hertil må nok føjes, at færinger vovede både skibe og folk for at sejle til de forsynings-hungrende britiske fiskemarkeder.

Denne gang blev opholdet dog kun kort, thi vi havde kun fået en nødtørfigt orlov og måtte tilbage til vores stillinger i Danmark.

Min længsel imod nord var uudslukkelig, så da jeg senere erfarede, at Grønland var i stor nød for danske læger, kunne jeg ikke længere stå imod og forlod en kompetance-givende stilling som 1. reservelæge på Maribo sygehus.

Der havde aldrig været tvivl i mit sind om, at min lægeuddannelse skulle bruges i det nordatlantiske område.

Den beslutning havde jeg allerede taget i min studietid efter et besøg på Færingehavn på Grønland.

Ombord på en norsk fragtdamper lastet med forsyninger til denne færøske fiskeristation havde jeg mit første møde med Grønland.

Fiskerne berettede om lægevæsenets mangler i kolonitiden, så her måtte være noget at gøre for en læge, som følte sig tiltrukket af det store skønne land, som allerede nordboerne havde følt sig draget imod.

Nostalgisk tren min barndomsby frem for mig ved ankomsten til Jacobshavn. Her var heller ingen beskyttet havn, så skibet måtte kaste anker på rheden og losses med lægtene.

Alt mit flyttegods blev sat i land på klipperne nedenfor sygehuset og herfra med bærebåre transporteret op til lægeboligen.

Sikken et mas at få klaver og andre tunge møbler på plads – der skulle gode rygge og stærke hænder til.

Vandforsyningen var et helt kapitel for sig.

Om sommeren måtte vandet i en vandbåd hentes fra en elv og sejles hen til bugten nedenfor sygehuset og herfra med bæreeg over skuldrene med 2 spande hængende i hver side bæres op til sygehus og lægebolig. Huse- ne var kakkellovns-opvarmede, og belysningen var petroleumslamper, som i mit barndoms Torshavn, før electriciteten holdt sit indtog. Her var heller ikke noget supermarked, men en kold, uopvarmet butik, hvor expedienter i sælskindstøj og kamikker gik og afvejede mel, gryn og sukker, som blev hældt over i medbragte spande og diverse kar.

Oprindeligt skulle jeg have været endnu længere imod nord til kolonien Upernavik, men sådan kom det ikke til at gå.

Ombord på samme skib, som min familie var kommet til Grønland med, befandt sig en københavnsk læge, som var destineret til Jacobshavn, medens vi andre skulle videre nordpå, når skibet var færdig udlosset.

Efter at denne læge havde været en tur i land for at inspicere forholdene og tale med den afrejsende læge, kom han helt chokeret ombord igen og fik et regulært nervesammenbrud ved tanken om de primitive arbejdsforhold. Kaptajnen tilkaldte mig og sagde, at jeg hellere måtte overtage embedet i Jacobshavn, så min kollega kunne returnere til civilisationens goder. Begribeligvis var jeg ikke

ked af at slippe for at komme endnu længere nordpå.

Stedet tiltalte mig, og de mange glade smil, jeg mødte på min vej til sygehuset, charmerede mig.

Efter telegramudvekslingen med øvrigheden i Godhavn blev der truffet den ordning, at jeg overtog lægeembedet i Jacobshavn. Lægen i Upernavik var gået med til at trække sin afskedsansøgning tilbage, nu mørketidens trængsler var overstået, og midnatssolen atter strålede fra en skyfri himmel.

Således endte alt i fryd og gammen, og jeg fik som min første embedsgerning til opgave at udfærdige en lægeerklæring for kollegaen, så han skadesløst kunne returnere til civilisationen. Min anden embedsgerning var at tage stilling til en forespørgsel fra det nu nedlagte landsfogedembede i Godhavn på Disco.

Landfogeden telegraferede, at han ved embedet havde ansat en begavet grønlander som kontorist, da denne p.g.a. idelige sygdomsperioder ikke kunne bruge sin læreruddannelse fra seminariet i Godthåb. Hvis jeg mente, han kunne blive helbredt i Danmark, ville han foranstalte hjemrejse for ham.

Den lægelige undersøgelse afslørede en medfødt hjertelidelse, som jeg vidste, at man var begyndte at operere på Rigshospitalet. Han kom som en af de første af en stadig større strøm af grønlandske patienter til Danmark.

Efter en vellykket hjerteoperation genvandt han sin arbejdsevne og kunne efter videre uddannelse i Danmark vende hjem til en ledende stilling i sit hjemland.

Med et tredje problem fik jeg hjælp fra mine nabokolleger i Kudligssat og Umanak.

I deres lægebåde var de kommet sejlende til Jacobshavn for at byde mig velkommen og stå mig bi med råd og dåd, og det lunede sandelig. Den ene var selvfølgelig gammel soraner (Mogens Fog Poulsen (34)).

Kort før min ankomst var jordemoderens søster, der var gift med overkateketen i Christianshåb, bleven indlagt på sygehuset. Hun lå og ventede på at blive opereret for en stor underlivssvulst, og det var lige en opgave for kollegaen i Kudligssat, som var en habil kirurg.

Efter en vellykket operation kunne hun helbredet vende hjem til mand og børn i Christianshåb.

Her var sandelig nok at rive i, så der var ikke tid til at filosofere over det primitive.

På den hjemlige front måtte min kone smøge ærmerne op og forsøge at organisere et hjem for mand og børn.

Når man lever i de store metropoler i de mere tætbefolkede områder, har man let adgang til specialister, og det betragtes som en selvfølgelig ret.

Andledes når man kommer til rigets udkanter med mere tyndtbefolkede områder.

I min barndom på Færøerne kendte man ikke begrebet specialister, ja end ikke tandlæ-

ger, og det måtte man affinde sig med som bedst. Jeg blev derfor ikke forbavset, da medicinkonsulenten for Grønland gjorde mig opmærksom på, at der ingen tandlæger var i Grønland i det Herrens år 1948.

Han havde tilladt sig at arrangere et kursus i tandudtrækning for mig på Rigshospitalet før udrejsen.

Det satte grønlanderne sandelig pris på, at lægen kunne trække tænder ud i lokalbedøvelse, selv om den daværende sygeplejerske syntes, at det var noget pjat at bruge lokalbedøvelse. Man havde da klaret sig udmærket uden bedøvelse tidligere, så det var bare at forkæle grønlanderne. Ak - ja, hun skulle bare have prøvet at få en kindtand trukket ud uden bedøvelse - det havde jeg prøvet i min barndom på Færøerne.

Nutiden begyndte at gøre sin indflydelse gældende på Grønland på mange felter, og det var noget, de lokale distriktslæger satte pris på. Speciallæger indenfor tuberkulose, øjen- og øresygdomme begyndte at berejse kysten om sommeren, og der var sandelig noget at tage fat på.

Da jeg nogle år senere kom til Færøerne, kæmpede man med de samme problemer, her dog i lidt mindre omfang, da nogle specialer var dækkede. Det var ikke bare indenfor lægevæsenet, at der manglede specialuddannede folk, og i den forbindelse erindrer jeg mange morsomme episoder på Grønland.

Alternativ energi

Et efterår kom jeg med lægebåden op til et af udstederne nordpå, hvor der sad en dansk udstedsbestyrer-familie ...

Her var bekymringerne ikke af lægelig art - nej sagen var, at nu nærmede tiden sig til julehilsener fra Danmark, og de havde glædet sig til at høre deres skolesøgende børn sende julehilsen gennem radioen, og nu havde radiomodtageren svigtet i flere dage.

Strømkilden var en vindmølle, og til trods for, at møllehjulet kørte rundt, leverede den ingen strøm.

Under sidste verdenskrig havde sådanne vindmøller været meget udbredte på den grønlandske vestkyst og var importeret fra USA. Efter at have fået forklaret miseren, fik jeg en lys ide - sagen var, at også jeg måtte arbejde med både dynamo og akkumulator, når jeg på sygehuset skulle røntgenfotografere.

For at fremskaffe tilstrækkelig strøm til røntgenfotografering var det nødvendigt, at motorens dynamo og et stort akkumulatorbatteri kørte parallelt.

Kom man til at gøre en betjeningsfejl på pulten, hændte det, at dynamoen blev ompolariseret, og det kunne hurtigt rettes ved at bytte om på dynamoens plus- og minusledning.

Gad vidst, om der ikke var sket en ompolarisering af vindmøllens dynamo, og var dette tilfældet, var det lige en sag for mig.

Der var ikke langt fra tanke til handling, og ude i den kolde blæst gik jeg i gang med dette arbejde.

Da jeg kom ind i huset igen, hørte jeg lifflig musik strømme ud fra radiomodtageren, og mine værtsfolks ansigter strålede som sole.

Ja, jeg følte mig som fødselshjælperen, efter at barnet lykkeligt er kommet til verden.

Klar dig selv

Ja, vi der arbejdede i det gamle Grønland, måtte kunne lidt af hvert, og det kunne også sygehusets grønlandske motorpasser. Hvor ofte har jeg ikke stået og læst op af bogen om motorlære, mens han forsøgte at løse mekaniske problemer, hvad enten det drejede sig om lægebådens motor eller sygehusets lysmotor.

En vinter i mørketiden, hvor polarmørket dækkede landet, lå sygehus og lægebolig i buldrende mørke, og alle petroleumslamper kom i brug. Det værste var dog ikke lysets svigten, men at vi ikke kunne røntgenfotografere med petroleumsllys som energikilde, når motoren, der drev dynamo og opladede akkumulatorbatterier, svigtede.

Her var ikke andet at gøre end at skille motoren ad og finde fejlen, og den fandt vi snart. Det viste sig, at det var en kølevandspumpe, der var gået i stykker.

Motorpasseren viste mig, at de to fjedre, der skulle holde trævingerne udspilet, var gået i stykker, og sagde, at vi desværre ikke havde nogle reservedele.

Da fik jeg en lys ide. Mon stålfjedrene kunne erstattes med gummi, der også fjedrede?

I sygehusets apotek opbevaredes en mængde store glasbeholdere, der havde rummet medicamenter fra USA. De var tilproppet med noget meget hårdt gummi, der sikkert kunne stå imod lidt slid. Jeg foreslog motorpasseren at skære dem til, så de kunne bruges som fjedre, og som sagt så gjort.

Vandpumpen fungerede, og motoren holdt vi i gang, til første forårsskib bragte os de manglende reservedele.

Nød lærer nogen kvinde at spinde, siger ordsporget, og det gjaldt sandelig i det gamle Grønland.

Altmuligmænd og tusindkunstnere havde her deres chance, og her har jeg mødt mange sådanne og beundret deres hittepåsomhed i en snæver situation.

Her havde man ikke en specialforretning til ethvert formål. Her måtte man være selvhjulpne, og man forbavsedes ofte over, hvor mange latente færdigheder der dukkede op, når situationen krævede det. Noget af det samme finder man hos søens folk, der langt ude til havs ofte kun har sig selv at lide på.

Her kommer jeg til at tænke på en sejlen- de maskinmester, der kom mig til hjælp med min egen radiomodtager.

Før min udrejse til Grønland havde jeg købt en extragod batteriradiomodtager i Nykøbing Falster, og da flyttegodset kom i land

i Jacobshavn, glædede jeg mig til atter at kunne høre radio.

Stor var min skuffelse, da radiomodtageren var komplet tavs – ikke en lyd kom ud af apparatet, og alle mine anstrengelser for at finde fejlen var forgæves.

Gode råd var dyre, thi dengang fandtes ingen specialforretninger for radioer i Jacobshavn.

Heldigvis lå Grønlandsskibet Disco i havnen, og jeg klagede min nød til skibets kaptajn.

Han var straks meget forekommende og sagde, at ganske vist var han ikke radiomekaniker, men havde skibets telegrafist nogle tekniske problemer med radiosenderen, plejede han at yde hjælp.

Jeg skulle blot komme ombord med mit radioapparat, så skulle han nok se på det.

Det var en lidt træt og rødøjet mand, der næste dag mødte op i lægeboligen med radioapparatet under armen.

Forklaringen på hans træthed fik jeg kort efter. Jo, han havde faktisk opgivet at løse problemet, da han var gået til køjs om aftenen, men efter en lille lur vågnede han op og havde fået en lys ide og kravlede ud af køjen igen for endnu en gang at se på radiomodtageren.

Ideen viste sig at være rigtig, thi da han kiggede nærmere på radiolamperne, opdagede han noget ir i sokkelen, og efter at have fjernet det, kom der liv i apparatet. Hevreaka ville min gamle græsklærer have sagt. Vi i lægeboligen var lykkelige og takkede ham mange gange for hjælpen. Nu bagefter kunne vi godt forklare, hvorfor der var kommet ir i et splinternyt apparat.

Vi skulle jo oprindeligt have været til Upernavik, så radioapparatet var kommet i en forkert bås i afskibningspakhuset i København og under det forlængede ophold blevet udsat for fugt.

Man måtte ofte klare sig med små midler i det gamle Grønland, så her gjaldt det om ikke at være rådløs.

Således husker jeg en dag, jeg stod med et lårbensbrud, der krævede sømning, og jeg havde hverken skinner eller skruer.

Det lykkedes at låne grejerne fra Egedesminde, men skruetrækkeren manglede. Hvad gjorde man så? Jo, man måtte koge en fra sygehusets værksted, selvom den havde træhåndtag.

Operationen var vellykket, og grønlanderen fik sin førlighed igen, og jeg havde den fornøjelse året efter at køre på hundeslæde med ham på Isfjorden, og han berømmede resultatet.

Jeg kom til at tænke på den læge i Klaksving på Færøerne, som havde opereret min far-moder for galdesten.

Da vi ryddede op i det gamle sygehus, som skulle rives ned for at give plads til et nyt og moderne, stødte vi på et simpelt snedkeret træbord, og jeg fik at vide, at det havde fungeret som operationsbord. Ja, man klarede sig med simple midler, om viden og kunnen

er i orden, plejede min mors halvfætter at sige – i øvrigt gammel soraner Pauli Dahl (S 16).

Han havde i en menneskealder siddet som eneoverlæge på Landssygehuset i Torshavn og med beskedent udstyr måttet klare problemerne på dette isolerede sted, hvilket specielt under sidste verdenskrig satte sygehuset på hårde prøver, når ofre fra søkrigsførelsen blev indbragt.

Han var aldrig karrig med at rykke ud, om en kollega ønskede assistance. Jeg husker hans malende beskrivelse af en udrykning en mørk vinternat til en afsides liggende bygd på Færøerne, hvor et operativt indgreb havde været hastende.

Med sit operationsteam rejste han med lægebåden op til stedet, og i bondegårdens røgstue arrangerede han et operationsleje og foretog den nødvendige operation.

Jeg var kun skoledreng den gang og kikkede beundrende op på ham, da han over en kop kaffe sad og fortalte min mor om turen.

Den tilkaldende læge var i øvrigt den fuldstændig færøsk naturaliserede danske læge R. K. Rasmussen i Eide.

Iført færødragt og med fjeldstav i hånd bandede han sig vej over fjeldene ad uvejsomme stier, kun markeret af stenvarder.

Tåge, regn og mørke ænsedes ikke, når lægehjælp krævedes.

Han indlagde sig senere verdensberømmelse, da en skrækkelig epidemi med dødelig forløbende lungebetændelse hjemsogte Færøerne i trediverne.

Ved strict videnskabelig tænkning var han nået frem til, at sygdomsforvolderen måtte være de stormfugleunger, som færinger hvert efterår plejede at fange i store mængder.

Sygdomsramt blev først og fremmest fugle-

fængerne, men også de kvinder, der plukkede fjerene af fuglene.

Beviset for rigtigheden af sin teori fik han, da svaret fra Robert Koch Institut i Berlin indløb.

De indsendte fugleunger viste sig at være inficeret med psittacose – papegøjesyge.

Han hædredes med en æresdoktorgrad ved Københavns Universitet. Sådanne læger blev mine idoler.

På mit sygehus i Klaksvig blev indlagt mange britiske fiskere, hvorfor vi fik tilsendt mange britiske blade.

Det morede mig at læse om en læge i London, som hver sommer rejste til Newfoundland, hvor han havde sin lægebåd liggende.

Han besøgte de spredte fiskerlejer medbringende brillkasse til brillebestemmelse, tandtænger til tandudtrækning og et mindre udvalg af kirurgiske instrumenter til mindre kirurgiske indgreb.

Når han efter endt sæson rejste hjem til London, havde han altid en masse kommissioner, som han brugte vinteren til at effectuere.

Bortset fra, at han kunne komme hjem til England om vinteren, så lignede hans arbejdsmåde de grønlandske distriktlægers i gamle dage.

Til trods for, at antallet af uddannede læger stiger år for år, så ligger dog stadig mange områder hen uden lægehjælp.

Læger, der er villige til at rejse ud, behøver ikke at frygte arbejdsløshed – dog uden risiko er det ikke at arbejde i uudviklede områder. Således blev min ældste søn smittet med tuberkulose, og den yngste overfaldet af et koppel slædehunde, men gudskelov overlevede de begge.

Peter Waagstein (S 31).

En Fatterhistorie

Da »FATTER« foreslog uglen erstattet af Føniksfuglen ...

Vort rohold bestående af Gunnar Toft, Svend Nielsen (Palle), Søren Gundesen og undertegnede (alle S 29) blev udtaget til at deltage i en regatta på Roskilde Fjord mod Roskilde Kathedralskole. Rejsen til Roskilde for skolens regning foregik i bumletog. Det var os under træningen – om ikke af andre grunde dengang – strengt forbudt at ryge, men til gengæld osede »Fatter« den lille kupé godt til med sin berømte snadde.

På grund af den lånte, uvante båd og en stærk søgang, der med nordenvind i bunden af fjorden oversteg, hvad Sorø sø kunne byde på, fangede vi desværre flere ugler og kom følgelig sidst i mål.

Det tør nok antydes, at stemningen var noget trykket på tilbagevejen. »Fatters« stoiske, uforglemmelige bemærkning blev, »at vi nu i stedet for føniksfuglen i vore uniforms-knapper passende skulle have en ugle afbilledet«. Da uglen som bekendt også er visdom-

mens symbol, blev tanken uheldigvis af praktiske grunde aldrig realiseret.

Til Krudtpeters smukke samling af limericks i januar-bladet tilføjer jeg hermed et par makabre:

»There was a young lady from Ryde
who ate green apples and died.
The apples fermented
inside the lamented
made cider inside her inside«.

»Have you heard of the bishop of Credition?
Took paté fois gras
and spread it on
a chocolate biscuit.
Said he. »I'll risk it«.
His tomb is the place I read it on«.

Med venlig hilsen

Frank Horn.

Fodboldkamp m/k?

Sidste søndag i august på Sorø Akademis stadion.

Basketball 2. lørdag i november.

Whips hvad er det?

en opfordring fra formanden

I det engelske demokrati – velnok verdens ældste – indså man tidligt vanskeligheden ved at få folk til at deltage i samfundets liv, hvilket må være forudsætningen for et demokrati. Man udnævnte derfor en særlig person, som med magt skulle tvinge de menige til at deltage. Han fik betegnelsen: WHIP – Pisk, og denne institution er stadig i brug under navnet party-whip. Selv i en så værdig institution som Parlamentet anses han for at være nødvendig.

En årgangsrepræsentant

Ideen om en sådan WHIP har været fremme i Soransk Samfund for en 20–30 år siden, og nu har Herlovianersamfundet realiseret ideen, idet man har bedt de forskellige årgange i deres kredse finde frem til en kontaktperson, som dels skal søge at skabe bedre tilslutning til Samfundets arrangementer, og dels over for bestyrelsen fremsætte ideer og ønsker fra deres årgange. Ideen er næppe dårlig. Mange af os fik gode venner og kammerater under opholdet i Sorø, venner, som vi gerne vil møde igen, og hvor ville det vel være mere naturligt at møde dem end i Soransk Samfund? Hvor mange gange har man ikke hørt gamle soranere sige, at de gerne ville komme, hvis de var sikre på, at der kom nogle fra deres årgang. Vi har mellem 13 og 1400 medlemmer og kunne have mindst 1.000 flere, hvis de enkelte årgange ville gøre en indsats. Alligevel skal bestyrelsen prise sig lykkelig, hvis mere end en 10–20 møder op til sammenkomster. – Årsfesten er undtagelsen, der bekræfter regelen.

Sæt noget nyt i gang!

Måske kunne man ad denne vej sætte noget nyt i gang som kortaftener, vi havde engang et udmærket madlavningskursus i Sorø, sanggrupper, musikgrupper, der kunne underholde ved vore sammenkomster, danseundervisning til forbedring af bl. a. lanciers'en ved årsfesten. Man kunne give bestyrelsen mere lyst og mod til at arrangere aftener og ture til Sorø, Herlufsholm, Frederiksborg, Rosenborg etc., hvor nogle, som ikke kan afse tid til frokosterne, kunne deltage, teateraftener med en bid brød bagefter etc. Vi hører i bestyrelsen meget gerne medlemmernes mening herom, og specielt hører vi naturligvis meget gerne, hvem der vil, kan og bør være WHIP – ja, undskyld udtrykket, men alle nye ting skal jo have et engelsk navn: television, computer, cockpit, Pall Mall – for hver årgang. Deres navne vil så blive offentliggjort i Soranerbladet. Mange årgange har sikkert allerede en sådan leder fx. Flemming Valeur-Nissen for 1934, Max Ebert for 1935 og Caspar Borch for 1937.

Biografierne

skal følges op

Vi kommer så til det andet punkt: biografierne. Som det måske allerede er rygtedes, arbejdes der med at følge biografierne op. De standsede jo ved 1960, og det er nu tanken at føre dem op til 1972, 150-året for skolens genåbning i 1822. Samtidig vil vi supplere årgangene 1952–60.

Dette arbejde ledes af *Paul Rantzau, Bülowvej 24 B, 1870 København V* med rektor Østergaard som medarbejder. Der er allerede indsamlet mange adresser på disse årgange af soranere, men arbejdet ville lettes meget, hvis medlemmer, der ligger inde med adresser på deres årgange, vil indsende disse til Rantzau. Også her vil en årgangs WHIP være nyttig.

Palle Taarnhøj.

Soranerfrokosten d. 7. april

Til denne frokost var der ingen indbudt taler, men hvor taknemmelige vi end er for de af vore kammerater, som i et ikke ringe tal ved disse frokoster vil komme og på en hyggelig og fornøjelig måde delagtiggør os andre i deres tanker og livserfaringer – synd for alle dem, som ikke kan eller vil komme for at få del i disse oplevelser – altså hvor taknemmelige vi end er derfor, så kan det være udmærket en gang imellem blot at sludre sammen. Dette ville naturligvis blive en endnu større oplevelse for den enkelte, hvis man kontaktede én eller flere kammerater og satte dem stævne ved frokosten.

Som sagt. Vi var denne gang blot samlede til en hyggefrokost, og det blev den da også trods et par små episoder ved starten. I folkets prisværdige iver satte man sig til bords inden kl. 12,15, og inden man var blevet budt dertil. Og en begyndte at smøre mad, før der var budt velkommen, og et medlem mødte op uden emblem. Man kan heraf forstå, hvilke vanskelige forhold bestyrelsen arbejder under!

De tilstedeværende ved frokosten var først æresmedlemmerne. Herluf Krog-Meyer (09) og Svend Clausen (25). Dernæst i kronologisk orden: Edward Suhr (14), Olaf Krog-Meyer (18), Børge Høft (25), Laurids Schröder (25), Mogens Kongsted (26), Dan Fink (27), Peter Waagstein (31), Niels Tholl (33), Flemming Valeur-Nissen (34), Johan Madelung (34), Helge Andersen (35), Palle Taarnhøj (37), Arne Stenby (45), Henning Krog-Meyer (45), Henning Vilmann (48), Finn Ejlersen (55), Peter Taarnhøj (66), John Jensen (79) og Michael Havemann (80).

Hvad hed Holten egentlig?

Adskillige tog ordet til glæde for os andre. Dan Fink sendte et lille særtryk rundt, skrevet af Holten von Mauchenheim, Bechtolsheim genannt. Dette gav først anledning til en livlig diskussion om, hvad Holten egentlig hed. Da jeg gik i skolen, kaldte vi ham

Holten-Bechtolsheim, sådan hed han altså i 30'erne. (Det står også i årsskrifterne! Red.) Dans lille særtryk af Holten var fundet, da hans bibliotekar fru Fink foretog den årlige oprydning, og det hed: »Den sidste danske infanterist ved Ejderen«. Den unge infanterist var onkel til Holten, ja, det blev han nu først senere! Og tiden var 1864. Det unge menneske var søn af kommandanten på Gottorp slot, og da familien efter nederlaget måtte forlade Sønderjylland, tog de med sig slotets danske splitflag, som man derefter prøvede at aflevere i krigsministeriet, men her nægtede man at modtage det, da man ikke havde noget nummer at katalogisere det under!

Ordnung muss sein!

Dan Fink havde haft en lignende oplevelse selv. En af hans ejendomme havde under besættelsen været okkuperet af tyskerne. Ved kapitulationen overgav de derværende tyskere sig til Dan Fink personligt og betalte ham, hvad de skyldte den danske stat: 375.000 kr. (Ordnung muss sein). Da Fink ville aflevere pengene i ministeriet, gik det ham som med splitflaget i 1864. Man nægtede at modtage pengene, da man ikke havde nogen konto at sætte dem ind på! Dan klarede situationen ved at smide pengesækken i ministeriet. Jeg blev ikke klar over, om man fandt en konto til pengene, eller om de ligger der på gulvet endnu.

Talen faldt på Soransk Samfunds arrangementer og vanskelighederne ved at samle medlemmerne til vore sammenkomster. Svend Clausen mindedes i den forbindelse de glørværdige sturture til Sorø i gamle dage med specialtog til Sorø, arrangeret af Olrik, modtagelse ved soldaterkorpset på Sorø station, samlet march med musik i spidsen til skolen, hvor vi modtoges af rektor på trappen ud mod søen etc., og han rejste spørgsmålet, hvorfor sådant ikke kunne arrangeres nu om stunder. Hertil svarede forsamlingen, idet man slog på skjoldene, »fordi vi ikke har en Olrik og Svend Clausen«.

Ved frokosten havde jeg i øvrigt fornøjelsen af at sidde ved siden af Børge Høft (25), som stadig går og spekulerer på, om han åd en hund (dette forstås kun af indviede!), og som blandt andre genvordigheder her i livet oplevede, at hans to eneste børn, begge piger, giftede sig med herlovianere. Den ene af disse forøvrigt udmærkede herlovianere er og har i mange år været formand for Herlovianersamfundet – og det at have denne formands svigerfar til bords, fik mig til at tænke på, at vi nok burde lave ét eller flere arrangementer i fællesskab med herlovianerne.

Alt dette og meget mere gik du glip af, »du der er på vejen fra yngling til mand« og videre frem, som ikke kom til frokosten. Kom næste gang, så skal vi høre en af de store soranere fortælle om det, der dannede grundlaget for vort ophold i Sorø: Det trykte ord. Jarl Borgen (37), der leder et af de største bogforlag her i Danmark. *Palle Taarnhøj*

Runde fødselsdage i maj

1. Arkitekt Per Hilbert (f. 1933, R 50), Plantagevej 24, 3480 Fredensborg.
3. Erik Fjelstrup (f. 1903, S 21), adresse ubekendt.
4. Salgschef Erik From Rasmussen (f. 1903, S 52), Hans Broges Vej 13, 8220 Brand.
5. Kontorchef Carl Binzer (f. 1903, R 20), Wandellsvej 35 E, 5700 Svendborg.
6. Forvalter Theodor Knuhtsen (f. 1908, R 24), Amicisvej 8, 1852 Kbh. V.
6. Arne Rossdahl (f. 1903, 19), 8377 S. E. Swan Avenue, Hobe Sound, Florida 33455, USA.
7. Postkontrollør Gert Bransmark (f. 1923), R 40), Brunevang 79, 2700 Brønshøj.
10. Sognepræst Oluf Paaske (f. 1923, S 41), Kirkegade 116, 6700 Esbjerg.
10. Fabrikant Ejvind Hallasmøller (f. 1923, 37), Sidste kendte adresse: Åstedvej 31, 2730 Herlev.
11. Lars E. Wickstrøm (f. 1923, S 43), Fredericiagade 14, 1310 Kbh. K.
14. Advokat Frits Krog-Meyer (f. 1933, S 51), Fr. VI's Allé 12, 2. th., 2000 Kbh. F.
15. Repræsentant Verner Jensen (f. 1913, M 28), Skjalm Hvidesvej 7, 4180 Sorø.
15. Disponent Gustav Krog-Meyer (f. 1933, 45), sidste kendte adresse. Zeisesvej 10, 6100 Haderslev.
16. Salgsinspektør Bent A. Larsen (f. 1923, 37), Rådhuspladsen 1, 4200 Slagelse.
17. Direktør Børge Klausen (f. 1933, S 52), Vestergade 15, Svejstrup pr. 8660 Skanderborg.
17. Dommer Preben Schierbeck (f. 1908, S 26), Åvangen 2, 9575 Terndrup.
19. Fru Grethe Rasmussen (f. 1923, S 42), Stationsvej 17, 2. th., 2950 Vedbæk.
19. Restauratør Niels Tyndeskov Pedersen (f. 1913, S 32), sidste kendte adresse: Borgbjergvej 28–30, 2450 Kbh. SV.
20. Direktør Jørgen Sabroe (f. 1923, R 40), Blommevej 3, Torsted pr. 8700 Horsens.
23. Grosserer Leif Kofoed (f. 1923, R 40), Bakkegårds Allé 13, 3. th., 1804 Kbh. V.
23. Direktør Jørgen Petersen (f. 1912, 26), sidste kendte adresse: Sorøvej 18, 4200 Slagelse.
25. Tandlæge Flemming Ejlersen (f. 1933, 52), Tuborgvej 238, 2400 Kbh. NV.
25. Landsdommer Helge Hoff (f. 1893, S 12), Klitgården, Husby Klitvej 3, 6990 Ulfborg.
25. Overlæge Niels Børge Nielsen (f. 1908, S 28), Dyrehaven 9, 4220 Korsør.
25. Journalist Viggo W. Pedersen (f. 1933, S 52), sidste kendte adresse: Dr. Tværgade 36, 1302 Kbh. K.
28. Cand. mag. Else Damgaard Nielsen (f. 1908, S 25), Moltkesvej 61, 2000 F.
28. Direktør Hans Mortensen (f. 1913, S 31), Assentorpevej 93, 4295 Stenlille.
28. Tandlæge Erik Sørensen (f. 1933, S 51), Kystvej 13, 4400 Kalundborg.

29. Assistent Egil Møller Frederiksen (f. 1913, S 32), Strandvejen 249 B, 2920 Charlottelund.
29. Prokurist Ejner Nyrum (f. 1908, S 27), Vester Strand Allé 110, 8240 Risskov.
30. Urmager Hans Chr. Bjødstrup Jensen (f. 1913, 29), Trongårdsvej 23 A, 2800 Lyngby.

Beklagelig fejl i aprilnum.

Kære red!

Du må jo tro, at fødselsdagslisten i Soranerbladet er min kæreste læsning – men da jeg nu sidst morede mig over Seidenfadens hurtige karriere, kan jeg ikke undlade at forbavses over, at Ingrid Asmussen (13/4) først opnåede at blive student i en alder af 117 år (født 1809!).

Mange venlige hilsener *Stoffer (S 30).*

NB! Fødselsåret er 1909 efter Biografierne. Undskyld!

Red.

Andre fejl: aprilfødselsdage

Den 12. april: *Axel Hansen* er død i 1979.

Den 19. april: *Preben Lund* er død for ca. 10 år siden.

Den 24. april: *Poul Underberg* bor Flinteren 4, 2300 København S.

Cricketklubben Soranerne

Kære venner!

Nu er det vår! Indendørstræningen og -turneringen er slut. For andet år i træk har vi trænet hver onsdag aften i et par timer i boblehallen i Gentofte stadion. I indendørstræningen er vi i de sidste tre år rykket et trin op på rangstigen efter hver sæson. Hallen er velegnet til formålet, og mødedeltagelsen er god.

Vi begynder udendørstræningen efter påske, den første tirsdag eller torsdag kl. ca. 17, så snart baneforholdene tillader det.

Atter i år har stadion bedret faciliteterne for os. Udover de to kastegårde er i vinter indrettet en øvepitch i fuld længde midt på træningsarealet, hvor alle spillets detaljer, særligt keeper og sliptræning vil blive øvet. Ved siden af boblehallen er kun et halvt hundrede meter fra selve kampbanen opføres i disse uger en pitch med net etc. for opvarmning ved kampe. Et længe næret ønske hos klubben og dens gæster er opfyldt. En tak til *Helge Horby* og *Gentoftes borgmester* for dette! Slipmaskinen har fået en overhaling og bruges flittigt.

Efter en sæson i 2. division er vi atter i 3. division, forhåbentlig kun for atter at komme op igen. Hvis vejret tillader, vil kampsæsonen åbne søndag den 1. maj kl. 10-17 med Sorø Akademis skolehold som klubbens gæster på Gentofte stadion. *Kom ud og kig på!*

Vi har reserveret nogle søndage i august,

dels med henblik på den traditionelle indbyrdes kamp, dels – hvis det viser sig muligt en kamp mellem dem over og dem under 50 år. Hvis I gamle, som ret beset blot er unge med lidt extra år på bagen, kunne tænke jer at deltage, skal I bare skrive Ja tak! på det vedlagte giroindbetalingskort »meddelelser til modtageren«, i modsat fald skriver I Nej tak! I vil da høre i god tid fra bestyrelsen om det eventuelle arrangement.

Selv om vi i klubben gør os megen umage med at spare og omhyggeligt holder rekvisitterne i bedst mulige stand, har vi set os nødsaget til at forhøje kontingentet for aktive og for passive medlemmer. Rekvisitter, transport og gebyrer til DCF har atter taget et hop opad. Trods forhøjelsen, den første i 7 år, er vi stadig i den lave ende sammenlignet med øvrige københavnske klubber. Al støtte er nødvendig.

Vel mødt til en ny sæson.

Med venlig hilsen fra bestyrelsen

Flemming Balstrup, formand.

Til klubbens aktive og passive medlemmer

Så tager vi fat på en ny sæson, hvor vi deltager med et 3. divisionshold og et A-hold. Spilleplanen ser således ud:

Maj:

D. 1.	Soranerne-Sorø Akademi	10	-18
D. 7.	Soranerne-Køge	12,30-19,30	
D. 14.	Soranerne-Frem II	12,30-19,30	
D. 23.	AB-Soranerne	10	-18
D. 29.	Soranerne-Svanholm III	10	-18

Juni:

D. 5.	Frem II-Soranerne	10	-18
D. 12.	Soranerne-Sorø	10	-18
D. 22.	Svanholm-Soranerne (A)	17,30-	
D. 26.	Soranerne-AB	10	-18
D. 29.	KB-Soranerne (A)	17,30-	

Juli:

D. 6.	AB-Soranerne (A)	17,30-	
D. 9.	Glostrup II-Soranerne	12,30-19,30	
D. 13.	Glostrup-Soranerne (A)	17,30-	
D. 27.	Frem-Soranerne (A)	17	-

August:

D. 6.	Køge II-Soranerne	12,30-19,30	
D. 14.	Sorø-Soranerne	10	-18
D. 21.	Soranerne-Glostrup II	10	-18
D. 28.	Svanholm III-Soranerne	10	-18

September:

D. 4. Indbyrdes »hyggekamp« 10 -18

(Søndag den 11. Gl. soranerkamp i Sorø).

Træningsdage og -tider er som sædvanlig tirsdag og torsdag fra ca. kl. 17,30.

Henv. vedr. turneringen til:

Hans Clemens Sørensen. (01) 32 98 62,

(01) 87 88 23 - 243 (arb.).

Michael Nissen: (01) 26 60 71.

Med venlig hilsen

Spilleudvalget.

Cistercienserklosteret i Sorø og Hvideslægten

I 1161 den 13. juni kommer 12 cisterciensermunke i procession vandrende fra Esrom, hvor ærkebiskop Eskild i 1154 havde indkaldt cistercienserne til afløsning af benediktinere der, til Sorø og indretter sig i de forladte bygninger.

Cistercienserordenen er stiftet af Bernhard fra Clairvaux i Burgund i Frankrig i 1098, og det var den orden i fremgang. De var praktisk indstillede og gjorde en stor indsats for landbruget, hvor de slog sig ned, og her i Sorø blev det efterhånden Nordens største landbrug, der blev drevet af munkene, og klostret udviklede sig til at blive det rigeste i Norden. Det skyldes ikke mindst Absalon og hans familie, Hvideslægten. Absalon skænkede ikke alene selv klostret en mængde gods, langt mere end han måtte efter loven, og broderen Esbern Snare gjorde ikke vrøvl. Han følte måske, at han havde nok selv!

Sorø klostrets gavebog

Ca. 1215 blev der i klostret skrevet en bog om klostrets ældste godserhvervelser, der næsten udelukkende stammede fra Hviderne. Den er tabt, men dens indhold er indarbejdet i: *Liber Donationum Monasterii Sorensis*, der stammer fra ca. 1440. Den er bevaret og trykt i »Scriptores Rerum Danicarum«, 4. bind side 465–531, og den er interessant læsning. Originalen er en papircodex: *Sorø gavebog Gamle kongelige samling nr. 2485 4°*. Desværre ses den ikke at være oversat til dansk.

Absalons indsats

Absalon gik straks i gang med at skaffe klostret ejendomme, som munkene kunne have glæde af, først var det *Gudum* ved Slagelse, men udover fædrenegården ved Fjenneslev kirke synes han ikke at have ejet gods i nærheden af Sorø. Den beholdt han til gengæld til sin død, hvor han testamenterede den til Esbern Snare, alt hans andet gods fik klostret før eller senere. Hans godser lå i det gamle Holbæk amt i Merløse og Skippinge herreder. En del af Undløse skænkede han klostret, men byttede senere med dem, så munkene fik *Asserbo*, hvor han havde forsøgt at få et charitreuserkloster i gang, men det mislykkedes. Da Esbern Snares anden kone Ingeborg døde, skænkede Esbern Rødovre og Hvidovre til Sorø, men de lå godt for Absalons borg i København, hvorfor han byttede igen med munkene, der til gengæld fik Undløse, efter at de først havde fået Ellinge (senere Løvenholm), men efter et nyt bytte fik munkene endelig Undløse med de gode græsgange i Aamosen. Men i 1205 byttede Sorø kloster Undløse bort med Pedersborg, der havde været en ubehagelig nabo. Absalon gav også klostret *Lynge* syd for Sorø og *Slagelsebo* (senere Store Ladegaard), 5 bol i Borrevæjle (Vejleby ved Lammefjorden), en stor gård ved *Tvååker* i Halland, hvor der kogtes salt, fremstillede

jern og huggedes bygningstømmer, som Sorø-Skovene ikke kunne levere i tilstrækkeligt omfang. Endelig skænkede han i sit testamente 4 store gårde: *Holbækgård* med tilhørende 4 landsbyer, *Erikslev* ved Bramsnæsvig, *Læsoholm* ved Holmstrup oppe ved Skarridsø med 5 landsbyer og *Krenkerup* i Havrebjerg sogn nord for Slagelse og en del fæstegods. Som det ses heraf er det næppe forkert at sige, at *Absalon var klostrets store velgører*, og nu trivedes stiftelsen godt. Ikke nok med, hvad han selv gav, han formåede også at få sin familie til at yder deres bidrag.

Absalon og Esbern Snare og deres fætter Sune Ebbeson havde lovet klostret 1/2 hovedlod ved testamente, og munkene fik dette løfte i et gavebrev, som blev bekræftet af paven (privilegiebrev til Sorø kloster 1182). Sune døde i 1186, og klostret fik en del jord ved Køge (senere *Spanagergård*). Derimod kneb det med at få Sunesønnerne *Roskildebispen Peder* og den senere ærkebiskop *Andreas* til at betale. De betalte dog en del ved at bekoste gravningen af Møllediget.

Esbern Snare

Esbern Snare skænkede Bromme og Munke Bjergby ved sin første hustrus Ulmfrids død som sjælegave for hende. Og så godkendte han Absalons testamente, hvorved Absalon skænkede al den jord, han ejede, til klostret, og den skulle Esbern jo ellers arve!

Peder Thorstenson i Pedersborg ville kun tillade sin kone Cæcilie, Absalons faster, at skænke to bol i Forlev, idet han sagde, at man ikke skulle gøre sig fattig på jorden ved at købe sig rig i himlen!

Stenmaglegodset

Esbern Snares sønner var der meget besværet med. Det er den berømte historie om *Stenmaglegodset*. De var helt afvisende over for deres fars løfte om 1/2 hovedlod til klostret. 9 år efter Esbern Snares død lå hans søn *Johannes Marsk* for døden i Lübeck, og han tilkaldte abbed Gaufred og tilskødede ham Stenmagle med Nyrup og Assentorp, hvorefter abbeden gav ham den sidste olie, og så døde han. Men broderen *Absalon Bælg* ville ikke give slip på dette gods, før han selv lå for døden 18 år senere. Abbeden blev atter tilkaldt og fik det overdraget. Men nu var det Esberns to døtres mænd, der blev vrøvl med: *Peter Strangeson* på Kalundborg og *Anders Grosøn* på Tersløse, der senere blev stamfader til Ulfelderne. Anders satte sig i besiddelse af Stenmaglegodset med vold, men da han døde i 1288, lysnede det tilsyneladende. Men nu var det desværre *Lave Lille* med flere, der var i besiddelse af godset, og Lave var i kontakt med Erik Glippings mordere (Finderup lade 1286), og godset var konfiskeret af Erik Menved, der dog, da munkene

klagede deres nød til ham, overlod dem godset. Det varede altså ca. 100 år, men klosteret bestod og blev ved at kræve sin ret af de enkelte familiemedlemmer, og udholdenheden gav bonus til sidst.

Det bør dog nævnes, at Esbern Snares datter *Ingeborg på Kalundborg* i 1250 skænkede Sorø Kloster penge til at overhvalve kirkens hovedskib for efter branden i 1247.

Skjoldefrisen

Skjoldefrisen, der går hele kirken rundt, er et godt eksempel på, at vore forfædre også var svage over for reklamemetoder. Dens navne repræsenterer ialt 150 personer, mændene er repræsenteret med våbenmærker, kvinderne med indskrifter på latin i firepasramme. De ældste stammer fra slutningen af 1200-tallet. Frisen må være begyndt, efter at kirken har fået hvælvinger, og frisen er blevet fornyet af Henrik Tornekrans i 1515. Han har gjort meget for at bevare Sorøs historiske minder, fx lagde han i 1536 gravstenen over Absalon, men med skjoldefrisen handlede han ilde, den blev nemlig helt overhvidtet, og en ny frise melet ovenpå. De gamle skjolde blev ødelagt, og de nye blev dels omordnede og dels rykket tættere sammen og gjort ensartede, mens de oprindelige var malet til forskellig tid og bar præg heraf. Morten Pedersen har i sin bog om Absalons stamme fra 1589 aftegnet 29 skjolde, ikke særlig nøjagtigt gengivne, og flere af dem var ikke i kirken i 1871. Søren Abildgaard har aftegnet skjoldene, som de var i 1756 på Langebecks initiativ. Tegningen findes i Nationalmuseets antikvarisk-topografiske arkiv, men Abildgaard siger selv, at han ikke er sikker på farverne, der kan have forandret sig ved indflydelse fra kalken og luftens fugtighed. Morten Pedersens farveangivelser er nok rigtige, men de stemmer ikke med skjoldene, som de så ud i 1871. På Abildgaards tegning mangler Absalons og Esbern Snares våben og desuden Skjalm Hvides med jagtfalken, som vi ser hos Morten Pedersen. Denne jagtfalk må være overført til Skjalm Hvide fra hans efterkommeres våben. I 1871 fandtes ingen skjolde i højkoret, velsagtens fordi det blev muret om i 1600-tallet. Men de ældste Hviders våben må have været anbragt her i nærheden af deres grave, og derfor er de placeret der nu. Skjalm Hvides våben i midten, Absalons springende hjort til venstre og Esbern Snares ørneklø til højre på østvæggen i koret. I søndre korsarm er det Olaf Glugs familie, besvogret med Hviderne. Skjalm Hvides hovedlinie fortsætter i nordre korsarm med Toke Ebbeson (søn af Ebbe Skjalmsøn), men der kommer andre imellem, der ikke hører til slægten.

Ved restaureringen i 1871 ff. søgte Kornerup at gå bagom Henrik Tornekrans' overmalning fra 1515 og så vidt muligt til det oprindelige. På østre væg i nordre korsarm er således en hel række skjolde bevarede i deres oprindelige skikkelse, kun lidt opfriskede. De er altså et originalt dokument.

Et af de gamle skjoldmærker.

Der, hvor det var nødvendigt at male nyt, blev som kilder brugt bl. a.:

1) Sorø Klosters gavebog og »Tabulæ Soranæ«, der indeholder gravfortegnelsen og Absalons og Hvideslægtens register, og stamtavlerne i *Scriptores Rerum Danicarum IV Bd.*

2) Søren Abildgaards vandfarvetegninger fra 1756.

3) Våbenbogen nr. 124 i folio i Kalls manuskriptsamling på Kgl. Bibliotek. Hertil slutter sig dr. phil. Burman Beckers akvareller »Våbnerne i Sorø Kirke, som de skulle være i overensstemmelse med Morten Pedersøns bog og »Marmora Danica« og ovennævnte våbenbog.

Nogle vigtige skjolde blev tilføjet, og man fik en historisk rækkefølge frem.

En oversigt over alle skjoldene findes i Aarbøger for nordisk oldkyndighed og historie 1877 side 195–252 J. Kornerup. »Skjalm Hvides slægts grave og skjoldmærker i Sorø kirke«.

Men bemærk Henry Petersens artikel i Aarbøger for nordisk oldkyndighed og historie fra 1883 med titlen: »Skjoldefrisen i Sorø Kirke, et kritisk bidrag til dansk heraldik«, side 1–54, hvori forfatteren kritiserer Kornerups fremgangsmåde og manglende redegørelse for sin fremgangsmåde.

S. R.

Soranerslipset og Blazermærket

fås hos

adjunkt T. Funck-Petersen,
Klosterporten, 4180 Sorø.

Pris 65,- kr. pr. stk. - portofrit tilsendt.

Sorø Akademis Bibliotek

har indtil videre fået stillet to montrere i Bikubens Sorøafdeling til rådighed, som anvendes til at udstille bøger fra Biblioteket, som kan tænkes at være af interesse for sorøborgerne.

I marts -83 drejede det sig om to dansk-financierede ekspeditioner i 1700-tallet. Begge var pionerbedrifter, som åbnede Europas øjne for nye dele af verden, og én af disse ekspeditioner har i de senere år oplevet en renæssance af opmærksomhed. Det drejer sig om den af Christian den Femte betalte ekspedition til »det lykkelige Arabien«. Ekspeditionens medlemmer var *F. C. von Haven*, svenskeren *Forsskål*, der var naturforsker, den tyskfødte læge og tegner *Kramer*, tegneren *Caspar Baurenfeind* og landmåleren *Carsten Niebuhr*. Den sidstnævnte var den eneste, der kom levende hjem efter en meget besværlig rejse til hest fra Konstantinopel til København.

Rejsens resultat blev værket: »*Beschreibung von Arabien aus eigenen Beobachtungen und im Lande selbst gesammelte Nachrichten*«. Kbhvn. 1772 og: »*Reisebeschreibung 1774-78* i to bind. Det er grundige og omhyggelige beskrivelser af landet, som i lange tider var standardværket for alle senere besøgende i Arabien. Carsten Niebuhrs nøjagtige beskrivelser og gengivelser af kileskriftmonumenterne fra Persepolis vakte fuore i Europa.

Pehr Forsskåls »*Flora Aegyptico-Arabica*« 1775 var også med i montren.

I 1962 udgav Thorkild Hansen: »Det lykkelige Arabien«, hvori han fortæller ekspeditionens historie med stor indlevelsesevne. De indbyrdes kompetencestridigheder og alle vanskelighederne træder tydeligt frem, også mistanke om forsøg på giftmord forekommer. Når man læser bogen, føler man næsten, at man oplever det hele, som om man selv var med. Og så er den på dansk! Denne ekspeditions forgænger og inspirationskilde var *F. L. Nordens ekspedition til Egypten*, hvis resultater er udgivet i bogform af Videnskabernes Selskab i to folio-bind med kobberstik i 1765: »*Voyage d'Egypte et de Nubie*« var også med på udstillingen.

I april -83 er udstillet *Kristian den Femtes Danske Lov fra 1683* i originaludgaven. Den havde 300 års jubilæum den 15. april, og i den anden monte er i anledning af spejderbevægelsens 75 års jubilæum i Danmark udstillet bøger af Baden-Powell på engelsk og dansk, et foto af lektor Lauritzen i spejderuniform og nogle gamle lokalhistoriske papirer om spejderbevægelsen, blandt andet en dagbog for Sorøspejderne, ført af gamle Laf, og det brev fra spejderchefen Cay Lembcke, der lokkede Laf til at interessere sig for spejderbevægelsen i 1921.

Det siges fra Bikubens side, at der er mange kunder, der interesserer sig for disse udstillinger, og det er godt at få støvet bøgerne af og dele Bibliotekets skatte med offentligheden.

Rg.

Jysk batøk

Soransk Samfunds jyske afdeling har batøkskovtur Kristi Himmelfartsdag den 12. maj kl. 12,30.

Alle soranere med ægtefæller og børn er velkomne. Madkurv skal medbringes. FAXE-øl og snaps og batøkkæppe forefindes.

Mødested: Poul Liebmann, Hedelund, Selsskovvej, 7100 Vejle. Tlf. (05) 85 21 37.

Tilmelding til Poul Liebmann eller til Hans Andersen (06) 25 62 90, Merete Høgsbro, tlf. (08) 38 42 48 eller Niels Henrik Roug, tlf. (06) 59 18 59.

Brevkassen

Duplik fra Mogens Boisen . . .

Tak til Aage Christiansen for god belæring. Min undskyldning for fejl: Jeg hørte verset *citeret* i sin tid i den forvanskede form.

Min artikel må Aa. C. i øvrigt ha' læst som en vis mand en vis bog. Min henvisning til de »store soranere« (af hvilke et par stykker i øvrigt ikke er »rigtige« efter min definition, se nedenfor) var rettet til samfundets formand og havde selvfølgelig intet med Aa. C.s tale at gøre, der jo kun kunne dreje sig om vort eget studenterhold, 1927, og i denne sammenhæng er det jo så sandt, som det er sagt, at *nomina sunt odiosa* -.

Med inderligt ubehag må jeg svare P. Salling, der føler sig kaldet til at irettesætte mig, uagtet han er student seksogfyrrer år senere end jeg og følgelig ikke har begreb om datidens forhold og forudsætninger. I stedet diskuterer han op med en definition på »rigtige« soranere ud fra deres »væremåde« og »arbejde i Soransk Samfund«. Herre jemiini!

Så skal jeg da endnu en gang klippe ud i pap, hvad jeg havde troet ved øjensynligt for alle: Sorø Akademis Skole var en kostskole og betegnede i sin tid officielt også som »opdragelsesanstalt«. Den havde fire mellemskoleklasser, en realklasse og tre gymnasieklasser (fordelt på klassisksproglig, nysproglig og matematisk-naturvidenskabelig linie). Formålet var, at skolen skulle være en *erstatning* for elevens hjem s.f. af forældrenes udlændighed, evt. skilsmisse og andre årsager. Naturligvis var sigtet dermed, at eleven skulle gennemgå alle 5 eller 7 klasser, og der udviklede sig den praksis, at han først skulle bo to år hos private. Som tiårig (for mit vedkommende) at blive omplantet til et liv hos vildtfremmede mennesker i to år er en *omvæltning* i et barns liv. Derefter at blive alumne med (i øvrigt fortrinlige) privatpræceptorer som forældreerstatning (kun faderen!) og sove på sovesal med mere end 30 andre var *påny* en omvæltning. Først i realklassen og 1G som kammerduks var man fuldt tilpasset til overgangen til *luksusalumne* i rektor- og bagbygningen, en herlig tid. *Men* i alle de (for mit vedkommende) syv år kunne man kun komme hjem fire gange om året (pinse- og bededagsferierne var for korte til rejsen til Viborg), og man rejste om natten for ikke at gå glip af en

feriedag – en rejse, der med garanti var både mere langvarig og strabadserende, end den var på 73-studenternes tid.

Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at et stort antal alumner havde deres hjem på Sjælland og kunne cykle dertil i weekenderne. Deres behov for forældreerstatning har følgelig været langt, langt mindre end de ikke-sjællandske alumner. Og så var der jo de mange, der havde deres hjem i Sorø, og for hvem skolen *ikke var andet end en skole*. De kunne efter skoletid begive sig hjem på få minutter og hos forældrene søge den hjælp, råd eller trøst, som et barn helst skulle have krav på.

Der ligger i denne helt nøgterne redegørelse *selvfølgelig* ingen nedvurdering af ikke-alumnerne. Denne blotte antagelse af noget sådant kan kun en tåbe operere med (lad mig i denne forbindelse bemærke, at de fire jævnaldrende, jeg stod nærmest, alle boede i byen eller dens umiddelbare nærhed).

Min brug af ordet »rigtig soraner« går selvfølgelig på dem, der i alderen 10–12 år oplevede de store omvæltninger, som overgangen til kostskolelivet måtte være. P. S. har i helt moderne tid åbenbart kun oplevet skolen som luksusalumne, og den omtalte dame har kun oplevet skolen som et gymnasium tilmed i de tre ældste klasser, som i en hvilken som helst anden provinsby.

At P. S. skriver, at han »intet« kender til min ringhed, placerer ham, der jo læser S.B., på samme niveau som den før omtalte dame, der gudhjælpemig talte om min »fortræffelijkheid« og »utrolige indbildskhed«, fordi jeg klart fastslog, at der er en *væsensforskel* mellem dem, der har gennemgået de syv år som af mig beskrevet, og de turistelever, der med hjem i byen oplevede de tre glade gymnasieår i skolen. Hvad jeg har skrevet, og hvad mit udtryk dækker, udelukker ikke, at hun og P. S. er helgener, mens vi, som gik hele turen igennem, kan være arge syndere.

Mon det nu er forstået? *Mogens Boisen.*

Soraneraftener på Apoteket . . .

De to sidste soraneraftener på »Det lille Apotek« i dette forår bliver mandag den 2. maj og mandag den 6. juni, begge aftener fra omkring ved ottetiden.

Derefter holder vi sommerferie fra det sprudlende samvær og de liflige læskedrikke og mødes først igen mandag den 5. september i det lille listige lokale bag baren.

På gensyn! *Per Salling.*

Apropos Leif Lage (R 50)

I sidste nummer af Soranerbladet er det nævnt, at Leif Lage (R 50) har modtaget Akademiets store pris for malerkunst i 1982. Samtidig omtales det, at hans arbejder kan ses på en række museer. Dette gælder imidlertid, så vidt jeg ved, ikke Kunstmuseet i Sorø, og det synes jeg er beklageligt. *Ebbe Linnemann (S 36).*

Soranerfrokoster

den første torsdag i hver måned

Allégade 10, Kbh. F.

Tid: kl. 12,15.

Tilmelding nødvendig. (01) 21 14 92.

Frokosttaler i maj:

Forlagsboghandler *Jarl Borgen* (S 37) fortæller om forlags- og kulturpolitik.

Frokosttaler i juni:

Søren Boalth (S 73) fortæller om sine år i USA for A. P. Møller-koncernen.

En anledning for alle 10 års jubilare til at mødes.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 90,- i 1983. For medlemmer fra og med årgang 1976 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år dog kun 55 kr.

Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfrie et år, når meddelelse herom gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10, 2860 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10.

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island, fremsendes fortrykte girokort.

NB - UDLANDSMEDLEMMER

Medlemmer bosat i det øvrige udland bedes tilsende kassereren en check, trukket på en dansk bank og lydende på **danske kroner** (det koster ellers samfundet d. kr. 20,00 at indløse en check). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordringer, hvorved samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

Henvendelse vedrørende

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj,

(Soransk Samfunds formand)

Billesborgvej 31, Egøje, 4600 Køge.

Telefon (03) 67 49 63.

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen

Brogården, Lønholt

3480 Fredensborg

(01) 11 87 65 og (02) 28 29 81

Legatansøgninger stiles til:

SORANSK SAMFUND

og sendes til:

Fru Karen Jensen

Fru Ingesevej 20

4180 Sorø

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig

Kongebrovej 28

4180 Sorø

(03) 63 08 57 (bødet 18–19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang

Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.

(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75
